

компаній за 2011 рік: [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Режим доступу: // <http://www.dfp.gov.ua/734.html>. 6. Рейтинг страхових компаній України за 9 місяців 2012 г.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: // <http://forinsurer.com/ratings/nonlife/12/9/45>.

7. Добровільне медичне страхування: [Електронний ресурс] – Режим доступу: // <http://providna.ua/uk/content/dobrovilne-medichne-strahuvannya>. 8. Страхова компанія "Нафтаргазстрах": [Електронний ресурс] – Режим доступу: // <http://ngs.biz.ua/>

Надійшла до редколегії 19.11.12

УДК 368.2.022.59

Ю. Алескерова, канд. екон. наук, ст. наук. співроб. (ННІ "Інститут аграрної економіки")

СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИЗИКІВ: ПРОБЛЕМИ ВИРІШЕННЯ

У статті розглянуто сутність ризику у сільському господарстві, способи зменшення та розподілу ризиків, проаналізовано розвиток світового сільськогосподарського страхування, визначено умови зменшення страхових ризиків при страхуванні сільськогосподарських підприємств, здійснено аналіз проблем страхування ризиків сільськогосподарських підприємств та пошук можливих шляхів усунення даних проблем.

Ключові слова: ризик, сільськогосподарське страхування, сільськогосподарський ризик, проблеми сільськогосподарського страхування.

В статье рассмотрены сущность риска в сельском хозяйстве, способы уменьшения и распределения рисков, проанализировано развитие мирового сельскохозяйственного страхования, определены условия уменьшения страховых рисков при страховании сельскохозяйственных предприятий, осуществлен анализ проблем страхования рисков сельскохозяйственных предприятий и поиск возможных путей устранения данных проблем.

Ключевые слова: риск, сельскохозяйственное страхование, сельскохозяйственный риск, проблемы сельскохозяйственного страхования.

The article deals with the nature of risk in agriculture and ways to reduce the risk allocation, analyzes the development of world agricultural insurance, the conditions of reducing insurance risks for insurance of agricultural enterprises, analyzes the problems of agricultural risk insurance companies and finding possible ways to address these problems.

Keywords: risk, agricultural insurance, agricultural risk, problems of agricultural insurance.

Постановка проблеми. Україна як аграрна країна має великий потенціал розвитку і можливості виходу на міжнародний ринок. Разом з тим розвиток сільського господарства тісно пов'язаний з високим рівнем ризику. Ризик у сільському господарстві полягає у відсутності гарантій отримання результатів виробничої діяльності під впливом різних чинників, насамперед природних. Одним із способів зменшення та розподілу ризиків є передача їх за певну плату професійним організаціям, тобто страховим компаніям. У розвинених країнах світу сільськогосподарське страхування давно набуло поширення і стимулює розвиток агропромислового комплексу.

На жаль, в Україні подібний підхід до зниження ризиків сільськогосподарських товаровиробників не набув поширення, тому актуально залишається проблема не лише підвищення страхової культури серед населення, зокрема серед вітчизняних аграріїв, але й запровадження нових підходів до системи страхового захисту як з боку держави, так і національних страхових організацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки страхування сільськогосподарських ризиків викликає значний інтерес серед великого кола науковців, які приділяють значну увагу теоретико-методологічним та практичним аспектам страхування. Серед них варто виділити: А.І. Амоша, В.Д. Базилевича, К.Г. Воблого, О.Д. Зарубу, С.С. Осадця, Б.К. Супіханова, Я.П. Шумелду, Т.А. Ротову, Л.С. Руденку та інших.

За своєю сутністю ризик є подією з негативними, особливо невідомими економічними наслідками, які, можливо, настануть у майбутньому в розмірах, що невідомі.

Професор Гудзь О.Є. вважає: "Без наявності ризику немає страхування, тому що інакше відсутній страховий інтерес" [4].

Ризик – складне явище. Ось чому єдиного й загальноприйнятого визначення дати не можна, але сам термін "ризик", за Єрмошенко А. М. [5] має у страхуванні декілька значень:

Ризик страховий – термін, що відповідає кільком поняттям. Так, під ризиком страховим розуміють:

певну подію, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності та випадковості настання (ст. 8 Закону України "Про страхування")
Ризик страховий – можливість загибелі або пошко-

дження майна від вогню, повені, землетрусу та іншого лиха. В особистому страхуванні ризиком страхування можуть бути – непрацездатність, смерть, дожиття до певного віку або іншої обумовленої події; об'єкт страхування; вид відповідальності страховика; розподіл між страховиком і страхувальником шкоди, заподіяної страховим випадком.

Також для ризику можна надати такі тлумачення, що ризик – це: ймовірність настання події; розмір відповідальності страховика; майно, що береться на страхування; вірогідність виникнення збитків внаслідок страхового випадку; недоодержання доходів порівняно з прогнозованим варіантом; частина вартості майна, що не охоплена страхуванням і залишається на ризикі страхувальника; конкретні об'єкти страхування за їхньою страховою оцінкою та ступенем ймовірності нанесення збитку і т.д. [1].

Слід відрізнити ризик взагалі та страховий ризик. Найбільш точно та лаконічно цю різницю зазначено в Законі України "Про страхування", а саме: "Страховий ризик – певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності та випадковості настання". (Ст.8) [1].

Отже будь-який конкретний ризик (ризик пожежі, крадіжки) – це тільки можливість настання певної події з визначеною ймовірністю (наприклад, горіння застрахованого будинку або викрадення автомобіля).

Випадковість – це раптовість та непередбаченість настання певної події.

Безугла В. О. [3], вважає, що страхується "ризик", а не те, що повинно неминуче статися. Перелік ризиків, охоплених страхуванням, повинен бути суворо обумовлений в правилах страхування.

Умовами здійснення будь-якого ризику є ризикові обставини. Усі вони, взяті у єдності та взаємодії, визначають ситуацію ризику, що характеризує природний стан об'єкта страхування й оточення, в якому він знаходиться. При укладенні договору страхування ситуація ризику визначається залежно від ряду ознак, які спостерігаються та реєструються страховиком. До уваги беруться ознаки, що суттєво впливають на стан об'єкта страхування.

Ризикові обставини дозволяють оцінити можливість настання певної події в майбутньому. Проте тільки одна

або декілька ризикових обставин призводять до реалізації ризику, що означає настання страхового випадку.

Невирішені раніше частини загальної проблеми.

Невирішеною є проблема зменшення страхових ризиків при страхуванні сільськогосподарських підприємств.

Метою статті є виявлення та аналіз проблем страхування ризиків сільськогосподарських підприємств та пошук можливих шляхів усунення даних проблем.

Виклад основного матеріалу дослідження. У всьому світі сільськогосподарське страхування визнане надійним і ефективним інструментом управління сільськогосподарськими ризиками. Зважаючи на те, що Україна є аграрною країною і має великий потенціал, існує гостра необхідність у залученні аграрного сектору України до послуг сільськогосподарського страхування. Близько 8% ВВП України складає сільськогосподарське виробництво, 70% території країни припадає на землі сільськогосподарського призначення.

Сільськогосподарське виробництво характеризується високим ступенем ризиків, пов'язаних, насамперед, з впливом погодних і кліматичних факторів, коливанням цін на внутрішньому та зовнішньому ринках, зміною врожайності, нестабільною економіко-політичною ситуацією в країні. Впливати на усі ці чинники вкрай важко. Тому в багатьох країнах держава активно втручається в ситуацію, намагаючись у такий спосіб зменшити проблеми, пов'язані з ризиками сільгоспвиробництва. Однак сьогодні самими лише державними інтервенціями справи не зарадиш, тому основну увагу потрібно приділяти питанням розробки та впровадження систем і стратегій управління ризиками, які базуються на ринкових механізмах та відповідають правилам Світової організації торгівлі (СОТ). Це питання є актуальним і для України.

Серед проблем, що перешкоджають розвитку сільськогосподарського страхування в Україні можна виділити:

- низький рівень страхової культури серед сільськогосподарських підприємств;
- недовіра до вітчизняних страхових компаній;
- низький рівень юридичної підтримки у питаннях сільськогосподарського страхування;
- відсутність поряд із встановленням обов'язковості страхування належного впливу держави на якість страхових продуктів;
- складність та непрозорість договорів страхування, а відповідно можливість їх неоднозначного тлумачення;
- обмежений перелік страхових продуктів, здатних задовольнити різні категорії виробників;
- відсутність повноцінного законодавчого регулювання страхування у сільському господарстві;
- низька забезпеченість кваліфікованими кадрами у даній сфері;
- погане розуміння механізмів управління ризиками в сільському господарстві;
- недостатня технічна спроможність страхових організацій

Неспроможність ефективно управляти ризиками на рівні господарства обмежує доступ сільськогосподарських товаровиробників до фінансів та стримує розвиток їхнього бізнесу.

В рамках Проекту Міжнародної фінансової корпорації (IFC) "Розвиток агрострахування в Україні" щопівроку проводяться дослідження стану українського ринку страхування аграрних ризиків. Проект, що здійснюється Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC) у партнерстві з Канадським агентством міжнародного розвитку (CIDA), покликаний сприяти розвитку сектора страхування у сільському господарстві України. Проект тісно співпрацює з зацікавленими міністерствами і відомствами, а також з приватними структурами. Важлива

для розвитку приватного сектору складова діяльність Проекту передбачає створення сприятливого законодавчо-нормативного поля. Співпрацюючи зі страховими компаніями та застосовуючи розробку нового продукту як основний інструмент розвитку, Проект посилює спроможність страхових компаній створювати програми страхування та надавати страхові послуги сільськогосподарським товаровиробникам. Розроблені нові продукти запускаються на ринок і в такий спосіб Проект працює безпосередньо з сільгосптоваровиробниками у рамках пілотних маркетингових програм та оцінює прийнятність цих продуктів для аграріїв.

В результаті чергового дослідження було виявлено, що із понад чотирьохсот страхових компаній, які працюють на вітчизняному страховому ринку, лише 15 заявили про те, що надають послуги з агрострахування. Сума страхових виплат за угодами страхування за період осінь-зима 2010-2011 становила понад 19 млн. грн. Проте ринок агрострахування зараз дещо менший, ніж був у період державного субсидювання у 2005-2008 роках, і для подальшого його розвитку необхідна державна підтримка [5].

За результатами страхування озимих зернових культур, восени 2010 року було укладено 716 договорів та застраховано 225,3 тис. гектарів. Страхування коштувало аграріям від 70 до 150 гривень за кожен гектар.

Наприкінці лютого та на початку березня 2011 року відбулися різкі температурні перепади і це призвело до суттєвих втрат посівів озимого ріпаку, пшениці та ячменю. Особливо це позначилося в східній та центральній частинах України. У підсумку, по 132 договорах були заявлені збитки. Страховики відшкодували аграріям 19,2 млн. гривень. Ринок пропорційно розділювався між провідними гравцями. Так, компанія "Оранта" надала відшкодування у розмірі 34% від загальних виплат по ринку України, "Уніка" – 20,8%, "Провідна" – 9,5%, ТАС – 7,4%, УАСК – 6,6%, РЗУ – 5,1%.

Навесні 2011 року було підписано майже 2000 договорів страхування. Це перевищило показник минулого року більше, ніж удвічі. Сума зібраних премій впродовж весни-літа склала 106,3 млн. гривень. Загалом у цей час було застраховано 544,2 тис. гектарів.

Аграрії страхували посіви озимої пшениці практично у всіх регіонах, за винятком Волинської, Закарпатської, Івано-Франківської і Львівської областей. Найбільша кількість договорів зафіксована в Полтавській (48), Кіровоградській (34), Сумській (31), Хмельницькій (24), Вінницькій (20), Херсонській (18) і Донецькій (14) областях.

Найбільші суми відшкодування по договорах страхування пшениці виплачені страховиками з Полтавської (5,3 млн грн.), Херсонської (2,25 млн грн.), Сумської (1,3 млн грн.) і Харківської (1 млн грн.) областей.

Серед компаній, які уклали найбільше договорів з агрострахування навесні 2011 року, – "Провідна" (43,9%), "Українська аграрна страхова компанія" (23,8%), "Брокбізнес" (15,7%). Вони лідирують і за сумою зібраних премій – "Українська аграрна страхова компанія" (42,5%), "Провідна" (30,6%), "Брокбізнес" (14,1%) [9].

За підтримки міжнародної фінансової корпорації (IFC) у 2009-2010 роках було профінансовано 200 млн. доларів. Для поточного фінансового року (1 липня 2011 року – 1 липня 2012 року) було заплановано інвестувати в розвиток українського аграрного ринку 300-350 млн. доларів. Оцінити результати таких капіталовкладень можна буде по завершенні фінансового року.

Наразі Міжнародна фінансова корпорація разом із страховиками розробила пакет стандартних страхових продуктів для страхування 7-ми культур, а саме – озимих зернових, озимого ріпаку, кукурудзи та соняшника.

Крім того, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг зі свого боку забезпечує розробку нормативної бази для розвитку агрострахування [9].

З метою покращення ситуації на аграрному страховому ринку України і, зокрема, в механізмі страхування урожаю сільськогосподарських культур, необхідно вжити низку заходів, реалізація яких значною мірою дасть можливість налагодити відносини між аграрним сектором і страховими компаніями.

Створити агропромислові страхові організації і товариства взаємного страхування, побудовані на співпраці держави та приватного сектора. Для координації їх діяльності доцільне формування керівного органу у формі агентства, правління, який би виступив як державний агент щодо регулювання і державної підтримки у сфері агропромислового виробництва. Його основними завданнями повинні бути: сприяння розвитку забезпеченого державною підтримкою страхування врожаю сільськогосподарських культур; розробка пропозицій про порядок і умови організації та проведення страхування врожаю сільськогосподарських культур; вирішення питань, пов'язаних із виділенням страховикам коштів державного бюджету на оплату страхових субсидій зі страхування врожаю сільськогосподарських культур та їх використання.

Вкрай важливо остаточно визначитися з обов'язковістю і добровільністю страхування врожаю сільськогосподарських культур. Добровільна форма страхування для сільськогосподарських товаровиробників недержавної форми власності не створює умов для фінансової стабільності господарств. Вона має вибірковий характер, є значно дорожчою порівняно з обов'язковою, оскільки передбачає настання страхових подій, що мають найбільшу ймовірність, що супроводжується сплатою страхових платежів за підвищеними страховими тарифами. Це у свою чергу, обмежує коло господарств, які в змозі застрахувати посіви сільськогосподарських культур. Водночас, враховуючи скрутний фінансовий стан сільськогосподарських товаровиробників, доцільним є поєднання обов'язкової та добровільної форми страхування. При цьому в разі переходу до обов'язкового страхування врожаю, доцільно в перший рік проводити страхування врожаю не всіх культур, а лише основних, які мають першочергове значення для регіону. Перелік таких сільськогосподарських культур доцільно погоджувати з управлінням сільського господарства.

При цьому до переліку страхових ризиків, що забезпечують майнові інтереси сільськогосподарських підприємств, слід віднести найзгубніші страхові ризики і такі, що часто повторюються, а в результаті завдають сільськогосподарських виробництву значних матеріальних втрат. З метою підтримки сільськогосподарських товаровиробників необхідно запровадити багаторизикове страхування врожаю сільськогосподарських культур.

На першому етапі держава може створити власну спеціальну страхову компанію для здійснення багаторизикового страхування врожаю: його реалізації, оцінки ризиків і збитків. Таке страхування повинне бути запроваджене у формі закону, який визначає основні положення щодо страхування, а також відповідальність держави за його проведення. При цьому держава повинна субсидувати багаторизикове страхування врожаю. Таке субсидування має поширюватися на оплату страхових премій, адміністративні витрати страховальників, створення державного перестрахування від катастрофічних ризиків [7, с. 52-54].

Варто зазначити, що неодноразово виникали спроби створити Державну аграрну страхову компанію. Про те, що Міністерство аграрної політики та продовольства

ініціює створення Державної аграрної страхової компанії йшлося в проекті урядового розпорядження про затвердження "Концепції розвитку системи страхування сільськогосподарської продукції в Україні".

Прикладами успішного функціонування системи страхування сільськогосподарської продукції на основі партнерства між державою і приватним страховим сектором є система страхування США, Іспанії, Австрії та деяких інших країн, де держава залучає до спільної діяльності на ринку страхування сільськогосподарської продукції приватні страхові компанії.

При виборі моделі партнерства між приватним і державним сектором, впровадження якої є доцільним в Україні, необхідно ввести добровільне страхування сільськогосподарської продукції та заснувати Державну аграрну страхову компанію (ДАСК), яка виконуватиме функції страховика, перестраховика та адміністратора системи страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. У такому випадку витрати держави на побудову системи страхування сільськогосподарської продукції будуть незначними, і не потребується створення мережі ДАСК, тому, що роботу по страхуванню в регіонах будуть виконувати приватні страхові компанії через свою розгалужену мережу, використовуючи свій персонал.

Державна страхова компанія, виконуючи функції, перш за все, перестраховика та адміністратора системи, буде координувати та контролювати всю діяльність з питань страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Управляючи основними фінансовими ресурсами, ДАСК буде гарантувати страхові виплати сільгоспвиробникам за зобов'язаннями по договорам страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

Така форма співробітництва держави із приватними страховими компаніями дозволить одержати доступ до якісного перестрахування на міжнародних ринках. Основні перестраховики (Swiss Re, Munich Re, SCOR, Hannover Re тощо) добре знають подібні системи субсидованого страхування сільськогосподарської продукції й зможуть запропонувати вигідні умови перестрахування [8, с. 5-7].

Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг розробила Концепцію страхування сільськогосподарської продукції, яка передбачає створення Бюро як добровільного об'єднання страховиків, і не підтримала створення державної аграрної страхової компанії, як це передбачено в моделі, запропонованій Міністерством аграрної політики та продовольства України. Це пов'язано з неможливістю створення різних умов діяльності для окремої державної страхової компанії та приватних страхових. Не може бути прийнятним і те, що державна страхова компанія контролюватиме страхування приватними страховиками та встановлюватиме для них тарифи, як це пропонується в узгодженому проекті Мінагрополітики з окремими учасниками ринку [6].

Оскільки страхування посівів сільськогосподарських культур має свою специфіку і пов'язане з високим ступенем ризику для страховика, воно потребує формування великих резервних і статутних фондів. Тому доцільним є організація на території областей (регіонів) великих перестраховальних компаній, які спеціалізуються на перестрахуванні сільськогосподарських ризиків і функціонуватимуть за рахунок коштів під гарантії місцевих і державного бюджетів. На це з місцевого бюджету слід спрямувати частину коштів, що виділяються сьогодні у вигляді дотацій сільськогосподарським.

Крім того, перспективним стратегічним напрямом популяризації сільськогосподарського страхування можуть

стати навчальні заходи для виробників сільськогосподарської продукції ініційовані страховими компаніями.

Висновки. Таким чином, більшість виробників сільськогосподарської продукції, навіть усвідомлюючи ефективність сільськогосподарського страхування як способу управління ризиками та стабілізації доходів свого господарства у часі, все ж таки часто відмовляються від його використання через певний негативний імідж, який склався в попередні роки, під час становлення цього ринку в незалежній Україні. Тому варто зазначити: фінансовий ринок України розвивається, страхування сільськогосподарських ризиків стає стратегічним напрямком діяльності для страхових компаній, які проводять велику роботу, заради подолання недовіри, що склалася в попередні роки. Пріоритетним завданням для страховиків є завоювання й утримання гідної репутації та надання ефективних страхових послуг. Наразі держава робить спроби щодо покращення і стабілізації ситуації в аграрному секторі. Та часто ці спроби є малоефективними. Позитивного результату, а саме підняття сільського господарства, захисту вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника, повернення

довіри страховальників можливо досягти лише завдяки об'єднанню зусиль держави, приватного сектора, страхових компаній і власне агропромислового комплексу.

1. Закон України "Про страхування" [Текст] : від 7 берез. 1996 р. № 85/96-ВР // ВВРУ. – 1996. – № 18. – Ст. 78. 2. Александрова М.М. Страхування [Текст] : навч. посіб. / М. М. Александрова // – К. : ЦУЛ, 2002. – 208 с. 3. Безугла В. О. Венчурне страхування як засіб мінімізації фінансових ризиків [Текст] / В. О. Безугла, І. І. Постіл // Економіка та держава. – 2008. – № 3. – С. 35–37. 4. Гудзь О.Є. До концепції розбудови системи агрострахування в Україні / О. Є. Гудзь // Економіка АПК. – 2006. – № 11. – С. 35–39. 5. Єрмошенко А. М. Ризики діяльності страховиків і шляхи їх зменшення [Текст] / А. М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 6. – С. 207–215. 6. Гарі Роше. Сучасні технології страхування ризиків в аграрному секторі економіки, передумови та шляхи їх впровадження в Україні [Текст] / Роше Г. // Фінансовий ринок України. – 2009. – № 9. – С. 21–26. 7. Калетнік Г.М., Пришляк Н.В. Державна фінансова підтримка сільськогосподарських товаровиробників [Текст] / Г.М.Калетнік, Н.В.Пришляк Н.В // Економіка АПК. – 2011. – №8. – С. 52–55. 8. Минкіна Г.І. Страхування як елемент управління ризиками підприємств АПК [Текст] / Г.І. Минкіна // Фінансовий ринок України. – 2010. – № 3. – С. 4–11. 9. Портал про страхування сільськогосподарських ризиків [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.agroinsurance.com/ru/>

Надійшла до редколегії 19.11.12

УДК 336.14:368.5

А. Шолойко, канд. екон. наук, асист. (КНУ імені Тараса Шевченка)

СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЧЕРЕЗ ПРОГРАМИ СТРАХУВАННЯ

У статті розглянуто досвід країн-членів Світової організації торгівлі щодо використання програм страхування для державної підтримки сільського господарства. Обґрунтовано необхідність запровадження в Україні програм страхування, що відповідають критеріям заходів підтримки "зеленої скриньки".

Ключові слова: страхування, стихійне лихо, субсидування страхових премій, заходи державної підтримки сільського господарства.

В статье рассмотрен опыт стран-членов Всемирной торговой организации по применению программ страхования для государственной поддержки сельского хозяйства. Обоснована необходимость внедрения в Украине программ страхования, которые отвечают критериям мер поддержки "зеленой корзины".

Ключевые слова: страхование, стихийное бедствие, субсидирование страховых премий, меры государственной поддержки сельского хозяйства.

The experience of member countries of the World Trade Organization on the application of the insurance for state support of agriculture is considered in the article. The necessity of the introduction in Ukraine insurance programs that meet the criteria of support measures of "green box" is reasonable.

Keywords: insurance, natural disaster, subsidizing insurance premiums, measures of state support of agricultural.

Постановка проблеми. Переваги страхування як ринкового інструменту управління ризиками доповнюються ще й можливістю його використання як механізму державної фінансової підтримки розвитку сільського господарства з метою гарантування відшкодування збитків та усунення загроз продовольчій безпеці держави. З набуттям Україною членства у Світовій організації торгівлі (СОТ) важливим є вивчення позитивного досвіду країн-членів вказаної організації щодо практики підтримки сільськогосподарських виробників через програми страхування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням страхування у сфері сільського господарства присвячені праці таких вчених як: В.Базилевич, В. Борисова, О.Гудзь, М.Дем'яненко, С.Навроцький, С. Осадець, Р.Пікус. Разом з тим, враховуючи нові виклики в умовах членства України в СОТ виникає необхідність щодо визначення можливостей використання страхування в якості інструмента державної підтримки аграріїв.

Метою статті є узагальнення світового досвіду та розробка пропозицій щодо запровадження на державному рівні програм страхування для гарантування безперервності та стійкості діяльності сільськогосподарських товаровиробників у ризикованих ринкових та природно-кліматичних умовах.

Виклад основного матеріалу. Згідно з додатком 2 до Угоди про сільське господарство страхування як інструмент підтримки сільськогосподарського виробництва можна віднести до заходів "зеленої скриньки". Для таких заходів вимагається звільнення від зобов'язань зі скорочення і вони повинні надаватися через урядові бюджетні програми (включаючи відмову уряду від отримання доходів), а не за кошти споживачів[3]. Наприклад, у США окремі заходи "зеленої скриньки" щодо опосередкованої підтримки сільського господарства через механізм страхування належать до загальних послуг і надаються через Агенство з управління ризиками (RMA), зокрема на:

- андеррайтинг, що здійснюється страховими компаніями в рамках стандартної угоди перестрахування;
- фінансування витрат з управління Федеральною програмою страхування врожаю;
- відшкодування певних адміністративних та операційних витрат страхових компаній-учасників Федеральної програми страхування врожаю [6].

Також відповідно до положень вищезазначеної Угоди до заходів підтримки "зеленої скриньки" відносяться і певні прямі виплати (direct payments) [5, с. 388], під якими слід розуміти виплати, що надані безпосередньо сільськогосподарським товаровиробникам (табл. 1).